

Dossier pedagògic

Taller de creació teatral amb Jordi Prat i Coll

Organitzat per:

apropa
cultura una porta
a la inclusió

lliure

Dossier pedagògic Educa amb l'Art

Temàtica:

Teatre

Organització:

Teatre Lliure

Formadors:

Jordi Prat i Coll: director, dramaturg i escriptor, ha dirigit obres com Mon Brel, Eva Perón, Una Còpia o Humanitat, ha escrit textos com Obra Vista, De quan somiava i Carrer Hospital amb Sant Jeroni. Ha estrenat obres al Teatre Nacional de Catalunya, a la Sala Beckett i com a pedagog, ha impartit diversos seminaris de poesia per a actors i cursos intensius d'especialització en la direcció escènica o en la interpretació. Enguany, dóna classes de direcció a l'Institut del Teatre i de dramaturgia a l'Obrador de la Sala Beckett.

Carta del formador

El teatre és una experiència i el teatre és efímer.

Sota aquesta afirmació iniciarem una jornada de creació teatral. Viurem conjuntament un moment d'experiència teatral on la creació sorgirà de materials dispersos. Alguns proposats per a mi mateix, d'altres sorgits de la sessió i d'altres que vindran donats per una petita tasca prèvia encomanada a cada participant. Tots en formarem part.

Crec molt en la fragmentació, l'eclecticisme de materials a escena; i més, avui en dia. Avui en dia, podem tenir a l'ordinador quatre i cinc finestres obertes a continguts diversos i no ens tornem bojós. I és que és obvi que el nostre cervell es deixa fascinar per la juxtaposició de materials i és la massa gris i la sensibilitat del cos que la conté que en fa una lectura emotiva o no. A l'ordinador allò que li dóna sentit som nosaltres mateixos. Davant d'una expressió artística el sentit ve determinat per si d'aquella experiència en podem fer vivència emotiva. Hi trobem el sentit que hi trobem, però, és inqüestionable que aquesta dispersió de materials fa que s'activi en nosaltres la ironia. Fa que cadascú s'hagi de posicionar sobre el que està veient i fa que ens qüestionem els codis de lectura d'allò que s'esdevé dalt d'un escenari. Ens activa. Ens demana posicionament. En definitiva, ens apel·la com a comunitat. Que és el que sempre ha pretès el teatre. I és el que el fa ésser.

Durant la sessió de treball que us proposo, s'enllaçaran un seguit d'exercicis que aniran sorgint de la dinàmica de grup. En aquesta dinàmica sempre entesa com un joc, la música, la poesia, les experiències personals, l'atzar... aniran sorgint de manera natural per tal d'anar-les tenint en compte com a possibles possibilitats per esdevenir material d'espectacle. És més un camí que no pas un punt d'arribada. Per tant, la voluntat serà que a mesura que vagin sorgint propostes durant la sessió abordar com enriquir-les, com juxtaposar-les, com trenar-les per generar tensió teatral. I per no entorpir-ho excessivament, perquè tot flueixi, es reservarà una part final de reflexió per posar en comú tot allò que es consideri pertinent debatre del que hagi anat sorgint al llarg de la sessió.

D'aquí que la participació de qui s'hi vegi temptat a participar comenci ara mateix:

Els participants haurien de portar escrit de casa un record del seu passat on es produís un gran o un petit canvi vital: un canvi d'escola, un canvi d'estat civil, un canvi de població, un canvi físic... L'extensió màxima ha de ser d'una pàgina (uns 4.000 caràcters amb espais) i dur-lo imprès. Per evitar reconèixer l'autoria de qui ho ha escrit el text no s'ha de dur firmat.

Per altra banda els participants haurien de venir amb roba còmoda i finalment portar un barret (tots són benvinguts: des dels de happy festa de cap d'any a el tricori de la guàrdia civil, des d'un bombí a una pamela de platja).

Es tracta de voler fer, de voler fruir i de voler ser en comunitat.

Us encoratjo a experimentar pel plaer de fer-ho.

Us encoratjo, doncs, a deixar-vos sorprendre, d'aquí que em reservi fins a la trobada els materials dispersos que farem servir. Però perquè ens anem familiaritzant amb la dinàmica de treball us proposo canviar la paraula teatre de l'encapçalament per la paraula vida i acte seguit llegir el meravellós següent sonet de José Hierro.

I si hi voleu posar ironia després de la lectura o simultàniament amb ella podríeu escoltar aquesta altra meravella que també es diu Vida:

<https://www.youtube.com/watch?v=mP6McTrMGUE>

VIDA | A Paula Romero

Después de todo, todo ha sido nada,

a pesar de que un día lo fue todo.

Después de nada, o después de todo

supe que todo no era más que nada.

Grito «¡Todo!», y el eco dice «¡Nada!».

Grito «¡Nada!», y el eco dice «¡Todo!».

Ahora sé que la nada lo era todo,

y todo era ceniza de la nada.

No queda nada de lo que fue nada.

(Era ilusión lo que creía todo

y que, en definitiva, era la nada).

Qué más da que la nada fuera nada

si más nada será, después de todo,

después de tanto todo para nada.

José Hierro.

Resum de la sessió

La primera part consistia en realitzar tota una sèrie de treballs grupals per, d'una banda unificar el grup i per l'altra generar materials que fossin susceptibles de ser elaborats dramàticament i escènicaament tenint un punt de partida, en aquest cas era una mirada temàtica: el concepte vida.

El primer exercici consistia en distribuir els participants per l'espai escènic i que l'equilibrassin mantenint sempre una distància entre ells que els permetés seguir les indicacions així com deixar fluir el seu cos.

S'optà per una peça de Mahler, l'adagietto de la cinquena simfonia. Això ens va permetre trobar una respiració comuna amb una certa aroma mística enduts per la música, de concentració i de connexió amb un mateix. Al mateix temps ens va permetre treballar en grup. Anar-lo cohesionant, ja que entre ells no es coneixien. Però el treball d'aquest primer exercici era bàsicament individual: respiració, col·locació del cos, consciència de mirada, estilització corporal i sobretot moviment de partida i moviment d'arribada segons els desplaçaments que cada participant s'havia pautat. En definitiva es va treballar l'harmonia d'un mateix dins l'harmonia del grup. I la importància de ser.

El segon exercici consistia en proposar en grups de 10 persones imaginar un personatge en una situació concreta i amb una emoció determinada. Un cop escollida aquesta i la seva ubicació en l'espai s'escoltava una música i havien de deixar fluir el que els hi estava passant emocionalment al llarg de la peça. Podien interactuar entre ells o no, es podien deixar influenciar per la música o no... es tractava de veure com els seus estímuls emocionals interns interactuaven amb la música i amb les propostes dels seus companys. La resta del grup observa què està passant sense tenir la informació i comença a fabular, a crear històries,

s'imagina petites partitures que s'han produït al llarg de l'exercici i en teoritza allò que ha considerat rellevant.

Les músiques escollides d'una durada màxima de quatre minuts podien anar del pop més pur "Viva la vida" de Coldplay, a teatre musical "Fame", a cançó francesa "La vie en rose", a òpera barroca "Vinto son della mia fede" de Giovanni Maria Ruggieri o a la música relativament alternativa d'Anthony and the Johnsons amb "Another world". En qualsevol cas, totes elles contenien o bé en el mateix títol o a la tornada la paraula "Vida". Que esdevindrà el leit motiv de tota la jornada.

Aquests exercicis permeten fer treballar el grup d'una manera més participativa entre ells però sense forçar-los a res, els permet improvisar, relacionar-se emocionalment, relacionar-se amb l'espai (per exemple espai obert, espai tancat), amb les interpretacions gestuals d'allò que els està passant o estan fent, els condiciona les mirades, els ritmes interns... són aspectes teòrics que van anar sorgint de la pràctica amb els participants. I que a més, permeten construir imaginari a través d'allò que ens ha fascinat, allò que ens ha atret, que ens ha generat interès.

El següent exercici va consistir en abandonar la gèstica i passar a la paraula. A dir text. I dir-lo sense clixés, dir-lo honestament, de manera planera. D'aquí que mantenint els tres grups de deu persones es va demanar als participants que es repartissin entre ells una tasca que tenien encomanada des de casa. Consistia en relatar una experiència personal de canvi. Aquests textos d'una llargada màxima d'una pàgina s'intercanviaven. Ningú es feia responsable del seu material textual sinó del d'un company o companya. I se'ls hi va donar un temps per llegir-lo i fer-se'l seu. Després, aleatòriament anaven a un micròfon de peu degudament posat al centre de l'escenari per explicar calmadament el seu relat com si fos propi. Un cop acabat, l'autor o autora del mateix deia la seva opinió del que havia sentit, si s'hi havia reconegut... Quan algú interpreta un material d'algú altre que sap que és sincer, per insignificant que l'anècdota pugui semblar, ho fa des de la modèstia, des de les ganes de no recrear-se en la pretesa interpretació sinó en la necessitat de buscar la veritat. Per tant, van sortir sempre interpretacions excel·lents ja que ens podíem creure perfectament que els relats manllevats podien ser propis de qui els

deia al micròfon. Teníem doncs moltes petites experiències de vida. Un material interessantíssim per poder treballar en jornades de futur. Acabat aquest exercici vam fer una pausa.

La segona part ja es va semblar més a un assaig pensant en un possible muntatge. La idea consistia en agafar materials dispersos, com els que ja havíem vist en la primera part de la trobada però ara més dirigits, direccionats. Per una banda calia familiaritzar-se amb un sonet de José Hierro precisament titulat "Vida". Per això ens va caldre abans refrescar les normes de la mètrica castellana, posar-les en comú i comptar versos. I començar a prendre opcions de recitació. Primer individualment i després en grup, com un cor grec, per unificar una sola veu. També es va jugar amb la idea de moure aquest cor per l'espai. No es tractava de reeixir en la proposta, ja que cal temps per assolir uns resultats òptims, sinó veure les possibilitats escèniques del cor. Un element molt teatral.

Paral·lelament, es va jugar de diverses maneres amb la cançó "Vida" interpretada per la Gisela. Vam fer coreografies improvisades de grup així com de cantants solistes. Amb aquestes troballes hi vam afegir un relat al micròfon d'una experiència viscuda extreta de la primera part de la jornada de treball i ho vam fusionar en diferents nivells interpretatius. Donant com a resultat una petita peça unificada per la idea genèrica de vida, en el qual els diferents plans interpretatius es fusionaven, xocaven, sumaven, ironitzaven... sobre els materials escollits. Un cop, vam tenir una composició més o menys elaborada calia el component estètic i fou aleshores quan els participants es van posar els barrets que havien dut. Un barret dalt de l'escenari és una màscara, és un símbol, és un joc, és una disfressa... Un cop cadascú amb la seva proposta de barret vam atacar una darrera revisió del que havíem estat assajant però amb canvis, provant coses noves. I així, sense deixar mai de treballar dalt de l'escena van començar a sorgir emocions, experiències de grup, relat, ironia, estètica contemporània i molta honestat. Sobretot això, honestat en l'experiència escènica. I també, com no, treball i diversió.

Els darrers minuts de la jornada es van destinar a comentar aspectes de dinàmica de grup i a respondre i puntualitzar dubtes o interessos que van sorgir dels exercicis plantejats. Es tractava de fer propi allò viscut.

I així ens va passar volant les quatre hores del dissabte. Així d'efímer, com el teatre, com la vida mateixa.

He de dir, que per part meva, va ser una gran i grata experiència.

Gràcies!

Apropa Cultura

www.apropacultura.cat

Coordinació del curs Educa amb l'Art: Claudia Torner

Email: coordinacio@apropacultura.cat

Telèfon: 93 247 93 00 ext. 469 i 339